

Beekprikken monitoren in de Keersop en de Dommel

Amfibieën & prikken

De "waterwerkgroep" van het IVN Veldhoven-Eindhoven-Vessem is al jaren actief in het dal van de Dommel en rond Veldhoven met het inventariseren van poelen op de aanwezigheid van amfibieën. In oktober 2018 zijn we op verzoek van RAVON ook vissen, en met name de larven van beekprik, gaan monitoren in de Keersop en de Dommel.

Bijzonder dier

De beekprik (*Lampetra planeri*) is een bijzonder dier en streng beschermd (Habitat Richtlijn- bijlage II), in Nederland staat hij als bedreigd op de Rode Lijst vissen. De soort komt hoofdzakelijk in de bovenlopen van natuurlijke beken voor. Eigenlijk is de kaakloze beekprik geen echte vis en behoort tot de familie van de rondbekken.

Het grootste deel van zijn leven is de prik, die tot 19 cm lang wordt, een blinde larve en heeft dan geen mondschijf en ogen. Ze lijken een beetje op een licht grijs-bruine regenworm maar als je goed kijkt zie je een vin die over de rug loopt tot en met de staart. Eenmaal uit het ei laten de larven zich met de stroom meevoeren naar detritusbanken en slibbodems waar ze zich ingraven en leven van detritus (=zwevende organische deeltjes) en kleine organismen die uit het water gefilterd worden. Hier leven ze tot 7 jaar in de beekbodem waarna ze vanaf het eind van de zomer metamorfoserend tot volwassen prikken. Ze krijgen een mondschijf en ogen, verliezen hun darmkanaal en stoppen met eten. Tussen februari en mei (als het water zo'n 9°C is) wordt er gepaaid. Ze trekken hiervoor stroomopwaarts op zoek naar

Waterwerkgroepleden in actie. (Foto: Etje Hendrikx)

een grindbedding in een snelstromend deel van de beek. Hier wordt een nestkuiltje van kleine steentjes gebouwd, welke met de mondschijf versleept en neergelegd worden. Het vrouwtje zuigt zich vast aan een steentje en vervolgens omstrengelt het mannetje haar, waarna de eitjes in het nestje worden afgezet en bevrucht. Na de paai sterven de prikken.

Pionieren

De beekprikken worden gemonitord met de zogenaamde prikkencilinder. Omdat we de eerste groep zijn die hier structureel mee gaat monitoren is het nog een beetje pionieren. We begonnen met een lezing door Martijn Schiphouwer van het RAVON-kantoor in Nijmegen over prikken en de te volgen

Beekpriklarven in cuvet. (Foto: Etje Hendrikx)

Beekprik(larven) zoeken in de modder. (Foto: Sonja Schmidt)

methode. Daarna zijn we het geleerde in de praktijk gaan brengen. Inmiddels hebben we vijf van de zes aangewezen locaties gemonitord en beginnen er handigheid in te krijgen hoe je dit het beste doet.

Het monitoren doen we door over 100 meter om de 5 meter in de beek een speciekuip zonder bodem in de grond te duwen en de bovenste laag grond of slib los te maken en er uit te scheppen met een stevig schepnet. De grond gooien we in een platte bak om te controleren op larven die we verzamelen in een emmertje. Dan gaan ze naar de mensen op de wal die ze in een cuvet doen, meten en de aantallen noteren. Na afloop gaan de gevonden larven en de grond op dezelfde plek als waar er geschept is weer terug de beek in.

Doordat we met waadpakken door de beek lopen zie je die weer eens op een heel andere manier dan wanneer je er langs wandelt. Wel is het verstandig je warm aan te kleden want je staat al snel 2 uur in het stromende water. Niet iedereen staat in het water, op de oever staat de een meet- en schrijfploeg. Zij zetten de punten uit waar geschept gaat worden en noteren de lengtes van de larven en kijken goed of er niet stiekem een volwassen prik bij zit die al oogjes heeft. De adulte prikken worden net als de bijvangst (driedoornige en tiendoornige stekelbaarsjes en berrmpjes) ook genoteerd. Het aantal prikjarven en hun lengte geeft informatie hoe het met de beekprikpopulatie gesteld is. We hopen hiermee in de toekomst nog veel te leren over deze aparte vis.

Sonja Schmidt

BoombEEKprik

Allergie informatie: deze tekst kan sporen van vis bevatten!

"Moet je dit nou zien! Dit is te bizar." Tijdens een visbemonstering voor Waterschap Vallei en Veluwe stonden we ineens op een plaats delict. Op een overhangende tak boven de Grift, lag een dode volwassen Beekprik. De hersens waren op brute wijze ingeslagen met een stomp voorwerp.

De plek, het seizoen en de verwondingen: de IJsvogel is onze hoofdverdachte. De paaiende beekprikken letten nergens op en zijn super kwetsbaar voor verstoring en predatie. Door te paaien op ondiepe grindbeddingen zijn ze veilig voor roofvissen...maar niet voor rivierkreeften, onderwaterfotografen of ijsvogels.

Kas van den Hofstad
Viswerkgroep De Prik, www.ravon.nl/deprik

(Foto's: Romeo Neuteboom Spijker)